

CURIOSITATS DE CATALUNYA

(setmanal)

Redacció i Administració:
Barcelona. - Riera Alta, 61

P R E U :

Número corrent	25 cèntims.
Subscripció semestral	6 pessetes.
Subscripció anual	10 pessetes.

S U M A R I

Catalunya, poble lliure, pàg. 66. - Cançó dels estels, pàg. 69. - Camins antics de Sabadell, pàg. 70. - Nostra Premsa, pàgina 75. - Contes vells... forjats de nou, pàg. 80. - Una locució popular, pàg. 83. - El Castell de Cabrera, pàg. 84. - Corrandà, pàg. 86. - Homes populars, pàg. 87. - Aforismes i proverbis, pàg. 89. - Les muntanyes de Catalunya, pàg. 90. - Antologia poètica, pàg. 93. - Catalans notables, pàgina 94.

ARAGÓ. - Un català, ferit en el compliment del seu deure, camí de l'hospital on serà atès.

CATALUNYA, POBLE LLIURE

La seva lluita per una millor concepció de la vida

D'HISTORIADOR, el que això escriu, confessa que no en té res. Aquesta confessió vol significar precisament que les ratlles que segueixen són sortides del més profund de la seva ànima, sense que hagin d'ésser admeses per tothom pel sentit que les hi donem. Però entenem que CURIOSITATS DE CATALUNYA no podia mancar a tocar el tema candent —més que candent, fogós— de la lluita que, no sols el poble català, sinó tots els pobles que formen el sòl ibèric, des de fa cinc mesos —encara que són molts més els mesos que aquesta lluita estava desfermada— sostenen els éssers dignes i conscients que d'una millor concepció de la vida n'han fet causa pròpia.

No volem sentar càtedra dient que la guerra entre la classe proletària i el feixisme odiós —dit sigui de passada; feixisme és igual que dir obtusitat i

cretinisme aparellat amb baixa mentalitat. Tot el que l'ésser humà no hauria d'admetre mai, tingui precedents en fets bel·licosos que la Història de Catalunya registra. Segurament, millor diríem que té semblances amb la revolta dels remences; també trobem analogisme amb l'alçament dels segadors. Però tenim la convicció que aquests fets d'avui, d'aquest juliol del 1936 que passarà a la Història de les lluites mundials amb marcats perfils, no són per a fer comparacions, ans són una continuació d'aquells, com ho demostra el que un dels himnes que s'ha declarat com a cant revolucionari ha estat «Els Segadors», l'origen del qual no cal *descobrir-lo* *.

Volem assenyalar ací un altre aspecte d'aquesta lluita: la de la gran part activa que hi tenen els catalans. El temperament català, de per herència rebel i frisós de llibertat individual i col·lectiva, ha estat gairebé podríem dir-ne el factor principal d'aquest acarament entre opressors i oprimits. No ja pel caire anarquista; que Barcelona ha estat sempre el guia per tota la Península ibèrica de les idees progressives. Sinó per aconseguir la consecució de la llibertat de Catalunya. Amb l'Estatut, i amb les incidències que l'obtenció d'aquest originà, fou la guspira que encengué el ble de la bomba que avui ha esclatat...

Anihilat el feixisme, les barbaritats del qual en ciutats obertes com Madrid i Alacant, amb l'aviació ningú no els pot perdonar, victoriosos els elements lleials a la República a Catalunya, l'activitat dels catalans en la batalla que hi va en joc el pervindre d'uns pobles, pren un nou aspecte. El de la seva cooperació decidida i copiosa als camps de lluita. Una repetició, però ara per a una finalitat més elevada, dels voluntaris catalans a l'Àfrica.

Sota aquests afectes de germanor guerrera, nosaltres que hem voltat tots els fronts com a cronista de guerra, ens ha causat una impressió que costa descriure veure tants i tants catalans arma al braç fent guàrdia o disparant contra l'enemic per aquestes muntanyes que ofereixen de dies ha un aspecte hi-

* Vegi's CURIOSITATS DE CATALUNYA, pàgina 506 del número 42, el vibrant article del nostre competent col·laborador Gabriel Nogués Pahí.

vernal que fa fredat. I després, l'home que cau ferit per un projectil facciós, el català que ha vist vessar sang per la causa de la Llibertat, commou, us vénen esgarrifances en atançar-vos a la llitera on reposa, camí de l'ambulància on és traslladat, tot aconhortant-lo, i ell us respon en català:

—«Tots els sacrificis són pocs, per a obtenir la Victòria!».

Aquesta és la visió que hem volgut oferir als lectors de CURIOSITATS DE CATALUNYA, de la guerra contra els rebels, contra el feixisme internacional. La d'un poble sempre a la brega per viure la seva vida, i allargant la seva mà generosa, de germà als pobles germans per aconseguir la Llibertat de tots. I, confessant que això no és una curiositat, ningú no ens pot negar, però, que és un detall que no pot quedar ignorat, oi més quan tothom ha de contribuir a abatre l'enemic comú.

Un altre dia podrem donar compte de les gestes que els catalans realitzen per terres que no són les seves.

JOAQUIM GRAU LATORRE.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

ARAGÓ. - Sota aquest paisatge, bell al paper, només, els catalans lluiten per la Llibertat dels pobles d'Ibèria.

Cançó dels estels

FULGURANTS, resplendents en la nit clara,
els estels ens senyalen el camí.
La seva llum el nostre cor amara
amb aroma de rosa i gessamí.

I entonen amb ressò de meravelles
un himne de lloança a l'Infinit.
I mentre obren i tanquen les parpelles
ens conten el misteri de la nit.

Estels... Estels... Minúscules lluernes
que voleu per l'atzur del firmament.
Vostres clarors, són les clarors eternes
que il·luminen el nostre enteniment.

Fulgurants, resplendents en la nit clara,
els estels ens senyalen el camí...
I l'Amor dintre l'ànima s'empara
amb son mantell de flors i serení.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

MANUEL SERRAT I PUIG.

Paisatge, de T. Urgellés.

Camins antics de Sabadell

LES vies de comunicació que en tot temps han tingut els pobles, caldrà saber el curs de les rutes antigues, les quals han estat el seu origen, com per conèixer la vida retrospectiva d'aquells o la seva història.

Volem recordar els camins antics de Sabadell, aquesta urbs que tresca feineria fita sempre la mirada al progrés; per això començarem a fer-ne esment respecte a la nomenclatura de carrers, segons un plànol de l'any 1792 (1), en el qual hem pogut imaginar-nos els llocs de pas dels antics camins per dintre la vila i els seus punts de sortida.

Farem les descripcions lleugeres dels camins, sense entretenir-nos en posar l'horari.

CAMÍ DE MATADEPERA

Considerant com a punt de confluència dels diversos camins al centre de Sabadell, o sia la Plaça Major, vulgarment dita Plaça Vella i anomenada en l'actualitat de «Fermín Galán y García Hernández»,

(1) Aquest plànol és degut al malaguanyat patrici, il·lustre sabadellenc, Dr. Antoni Bosch i Cardellach.

indicarem, doncs, el de Matadepera, camí-ral a Manresa, i a la comarca del Bergadà i Lluçanès, etc., que junt amb el de Castellar del Vallès, i el de Terrassa, des de l'esmentada plaça passaven pel carrer d'En Botet, avui dit de Manresa, després pel d'En Vilanova i de Capsavila o Raval de Manresa, avui anomenat Raval de dins. Sortien de la vila pel Portal del Raval de fora, enderrocat l'any 1855. Seguien després pel camí de Manresa que és avui Via Masagué, i Avinguda de l'11 de Novembre, fins a la Plaça de la Creu Alta (1) (St. Vicenç de Jonqueres). Aquí el camí de Castellar del Vallès, abans, Sant Esteve de Castellar, continuava pel carrer del seu nom; i el de Matadepera, i el de Terrassa, seguia pel carrer Major, abans anomenat de Manresa; després de poca distància d'haver deixat les últimes cases d'aquell carrer, passava per entre l'actual carretera i Can Borgunyó; més amunt travessava un xaragall anomenat Torrent del Mal Consell (2); passat aquell, deixava a la part esquerra el camí de Terrassa, en el fons dels quals es veu encara avui molt bé. El camí

(1) El nom de la parròquia Sant Vicenç de Jonqueres, pertanyia al municipi de Sant Pere de Terrassa. L'antiga església de Sant Vicenç de Jonqueres, és separada a cosa de dos quilòmetres enllà del poble, conegut per la Creu Alta. Aquesta barriada s'inicià a últims del segle XVIII.

Part de la parròquia de Jonqueres, s'incorporà a Sabadell i s'anomenà «Agregat de Jonqueres», a 21 d'agost del 1852; una comissió de l'Ajuntament de Sabadell i altra pel de Sant Pere de Terrassa, van fer la separació del traspàs i el nou termeneig.

En 1904, tot el terme de Sant Vicenç de Jonqueres i de Sant Julià d'Altura, que també pertanyia a Sant Pere de Terrassa, s'incorporà a Sabadell.

Creu Alta, nom popular que li prové de la creu de terme que hi havia a la plaça, en la conjunció del carrer Major (abans de Manresa) i del de Castellar (l'esmentada creu és avui al Museu de Sabadell); era anomenada així per diferenciar-la de la de Barbarà, o bé segurament de la Creu baixa (?), es diu segons restes existents del padró. Aquella ocupava la reconada del carrer Convent, al davant d'aquest, això és, cantonada del carrer Vilarrúbies.

(2) Aquest torrent el travessa la carretera prop de la pujada del pas nivell dels ferrocarrils del Nord. Es anomenat del Mal Consell, perquè, segons tradició, s'hi reuniren en Berenguer de Saltells, acompanyat de Ramon Vinader, de Barcelona; de Bernat Roseta, de Sabadell; d'Antic Figarola i Pere Lletó de la parròquia de Jonqueres i terme de Terrassa, amb un altre subjecte de motiu **El Negre**, la nit de Nadal de l'any 1350 o 1351, per anar a assassinar l'abat Biure, de Sant Cugat del Vallès. (Vegi's CURIOSITATS DE CATALUNYA, núm. 9, pàg. 15, el treball d'Antoni Rius).

de Matadepera seguia pla amunt com l'actual carretera; entre Can Ustrell i Can Argelaguet, i en la part dreta de la carretera passava a poca distància de l'església de Sant Julià d'Altura.

Aquesta parròquia rural pertanyia al municipi de Sant Pere de Terrassa, avui és de Sabadell. L'agregació fou feta l'any 1904, junt amb tot el terme de Sant Vicenç de Jonqueres.

El camí antic, seguia aproximadament l'actual carretera, i molt abans d'arribar al poble, travessava el Torrent de la Batxuca; aquest era el nom també d'una casa que no existeix avui, que el referit camí passava pel seu davant, i pujava després vers el carrer de Sant Joan, del referit poble.

El carrer de Sant Joan, es començà precisament en el camí-ral, per allà l'any 1772. El principi d'aquest nucli urbà tenia de nom, Carrer de Matadepera.

L'antiga església de Sant Joan de *Mata de Pera*, és apartada del poble, i prop de Can Roure, que amb aquest nom és avui coneguda.

El camí vell, de la sortida del poble anava a l'esmentada casa, seguint bastant el curs de la riera de Les Arenes.

Deixem consignat que en 1886, la Diputació de la Província va tractar del camí veïnal de Sabadell a Matadepera, i en 1893 en va aprovar la construcció.

CAMÍ VELL A L'ANTIGA ESGLÉSIA DE JONQUERES, I CASTELLAR DEL VALLÉS

Com hem esmentat, aquest camí eixia de la vila de Sabadell junt amb el de Terrassa i Matadepera; a la Plaça de la Creu Alta, seguia pel carrer de Castellar i de Jonqueres (el nom i fressat del qual, ho indiquen a bastament), fins que travessada la via dels ferrocarrils del Nord i passant per la part posterior de la Central Elèctrica, s'enfonsava entre dos marges i tallava l'actual carretera de Sabadell a Castellar, en el Km. 1 i Hm. 5.

Aquest fragment és encara avui fressat per molts pagesos de la part antiga de la Creu Alta.

Travessada la carretera, baixava pel torrent dels

Capellans, el qual és bastant profund, i que també travessa la carretera en el Km. 2 de son recorregut. Passant aquest collet, es gira a l'esquerra, i, per davant de Can Salvi, s'arriba a l'antiga església parroquial de Jonqueres (la qual donà nom a un convent i a un carrer de Barcelona) i seguint per la part esquerra i a poca distància de la carretera, passava per «La Llanera, S. A.» i el molí d'Oriach (avui mig enrunat). Aleshores travessava el riu Ripoll, per on està bastit l'actual pont, i seguia el curs de dit riu fins haver travessat les hortes del molí de l'Estruch, on després d'haver passat un pla de pins i travessat un torrent, s'enfilava per la carena fins a la casa de Can Bages. Aquest tercer esment és quasi del tot perdut, excepte el començament i l'acabament, utilitzat pels masovers de Can Salvi i Can Bages, respectivament.

De Can Bages, seguia l'actual que l'uneix amb la carretera, i continuant per l'altra part, segueix paral·lel a la carretera, a uns 300 metres de distància fins arribar a Castellar.

Aquest últim fragment està ben conservat, podent-se efectuar en carruatge tot el seu recorregut (1).

De l'actual carretera de tercer ordre, en tenim les següents dades. En 1859, la Diputació de la Província en va començar a parlar; en 1863, van començar-se les obres en terme de Jonqueres (Creu Alta), i a primers de gener del 1865 fou inaugurat el trajecte fins a Castellar del Vallès.

EL CAMÍ DE TERRASSA

El camí antic de Terrassa, un cop travessat el torrent del Mal Consell, deixava a la part dreta el camí de Matadepera (vegi's la ressenya de la sortida, al de Sabadell a Matadepera). Abans d'arribar a la via dels ferrocarrils del Nord, pel camí de Can Llonch, i després pel que trobava a la dreta, o sia el camí del Mas Canals, travessava pel lloc on hi ha la

UB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

(1) Ressenya de Feliu Carreras, que conjuntament efectuàrem els itineraris d'aquestes descripcions.

via fèrria, i per camí de carro, fressat avui encara, per entre unes vinyes arribava fins l'entrada al bosc de Can Bon Vilà, del qual travessava el Pla dels Bruçs, i els torrents de la Batxuca, i el de la Grípia (aquest últim tros és quasi del tot perdut).

Al poc d'haver travessat aquells, s'ajuntava per l'esquerra amb l'antic camí procedent de Barcelona a Terrassa (per Sant Pau de Riusec, per sota C. Díviu a Sant Quirze de Galliners, Serra de Pedralba, Can Viloca de la Pedra Blanca, Can Figueres del Mas i Can Vivé de la Torre Bonica), seguia un tros del «Camí dels Monjos» (1) (que del Monestir de Sant Llorenç del Munt va al de Sant Cugat del Vallès). Després travessava els dos ramals de la riera de Les Arenes, i més amunt, per camí fressat, el lloc on avui passa la carretera de Terrassa a Castellar del Vallès, això és, al peu de la via dels ferrocarrils del Nord. Aquí segueix bon tros paral·lel a l'esmentada via, tenint aquella a la part esquerra, fins l'entrada a la industriosa ciutat de Terrassa.

A la vila de Sabadell, el carrer de Sant Antoni (anomenat en 1792 de l'Hort d'en Feu, i més abans dels Cassots), es va allargar i va prendre l'extensió que avui té, i com que per l'altra banda també creixia el carrer de Gràcia, dit abans de la Borromera (avui de Francesc Macià), l'any 1767 es va enderrocar el seu antic portal que s'aixecava algunes cases abans de la sortida del present carrer de Sant Antoni, i es va construir de nou més avall, entre el carrer de Sant Antoni i l'actual de les Valls. El Portal tenia el nom de la Mare de Déu de Gràcia, pel qual hi sortia el camí que anava també a Terrassa.

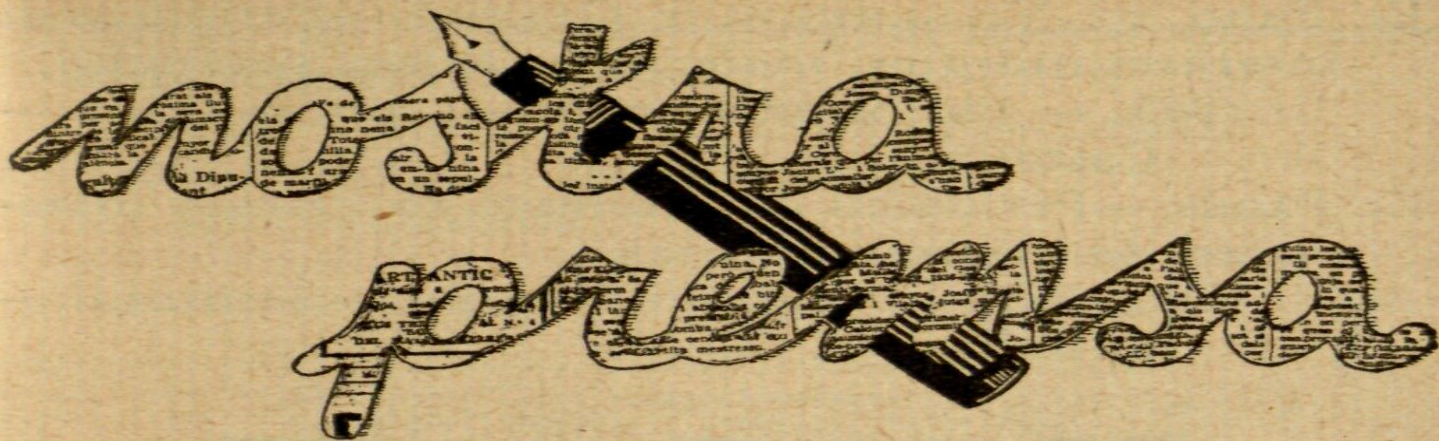
La carretera de Barcelona a Terrassa, de tercer ordre, que passa per Sabadell, fou inaugurada el mes de maig del 1852.

FRANCESC GOSALBES I CASTAÑÉ.

(De «Amics del Folklore de Catalunya»).

(Continuarà).

(1) Vegi's l'itinerari del referit camí i llegendes, a CURIOSITATS DE CATALUNYA, núm. 31, pàg. 142.

Prensa Comarcal

V

VILANOVA I LA GELTRÚ

ANUNCIO.

1809.—Periodicitat irregular.—Va publicar-se fins l'any 1812.—Castellà.

ALMACÉN DE FRUTOS LITERARIOS.

1813.—16, 24 i més planes.—Castellà.

DIARIO DE VILLANUEVA Y GELTRÚ.—Periódico de intereses morales y materiales, avisos y noticias.

1850. 1 d'agost.—275 × 188 mm.—8 pp.—Bilingüe.

REVISTA FRENOLÓGICA.

1852.—155 × 255 mm.—Mensual.—Castellà.

EL RAMILLETE.—Periódico dedicado exclusivamente a los señores concurrentes a los jardines del Tívoli.

1853.—255 × 170 mm.—4 pp.—Circumstancial.—Castellà.

EL ECO DE VILLANUEVA Y GELTRÚ.—Diario comercial, Científico y Literario.

1854.—400 × 300 mm.—4 pp.—Castellà.

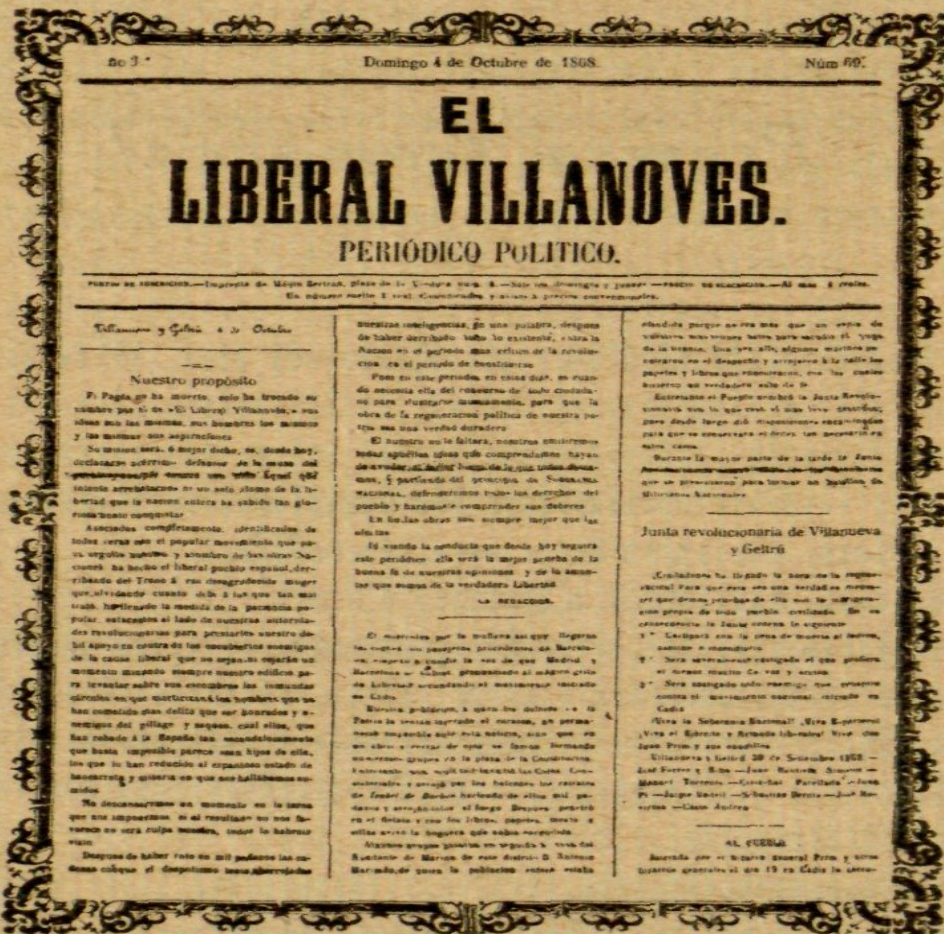
EL SOL DE VILLANUEVA.—Diario de intereses morales y materiales, literatura y noticias.

1858.—Castellà.

LA ANTORCHA DE VILLANUEVA Y GELTRÚ.—Periódico de intereses morales y materiales, de avisos y noticias.

1865.—440 × 320 mm.—4 pp.—Castellà.

1866.—420 X 315 mm.—4 pp.—Setmanal.—
Castellà.

1877.—320 X 215 mm.—4 pp.—Circumstan-
cial.—Castellà.

LO CARRIL DE VILANOVA.—Farà, al menos, un viatge cada setmana.

1879.—430 × 310 mm.—4 pp.—Català.

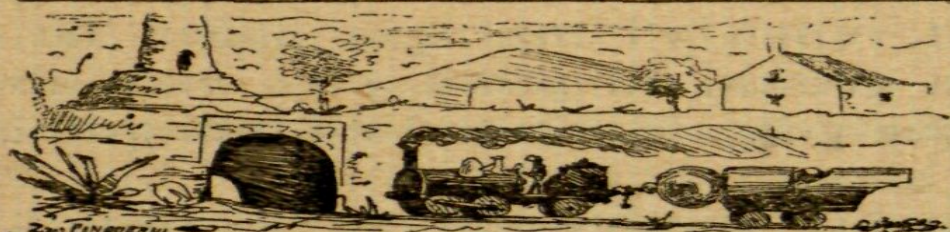
EL LEÓN ESPAÑOL.—Diario escolar.

1881.—Castellà.

ANY I

DISSAPTE 19 MARS 1881

XIULET

LO XIULET DEL CARRIL

DE VILANOVA Y GELTRÚ—DIRECTOR JOSEPH VERDÚ

Periódich en vers: préu.
dos cuartos per tot arreu.

XIULARÀ SETMANALMENT
LO QUE LI SEMBLI DOLENT

Administració: Progrés
(ans Caputxins.) 33.

SALUT

Salut, mos dignes companys
de la premsa catalana,
y també la castellana
moguda de iguals afany.

Salut, la premsa espanyola,
extrangera, universal:
salut prampa en general
que del mon rodas la bola.

Des d'avuy al teu alberg
vé altre fill de terra invicte,
des d'avuy hi ha un altre adicte
al invent de Gutenberg.

Des un tros de terra lliure
de la terra catalana,

que es la terra que demana
viure ab pau y ab treball viures.

Des la vila que ab eçges
nit y jorn sempre s'afanya

pera assolir la campanya
de las Arts y del Progrés.

De Vilanova y Geltrú
hont lo teler traqueteja

y 'l foch del treball fumeja
y als núvols lo vent s'endú;

Fent parella ab los fums d'ara
del treball, a no lluny dia,

los del progrés, per la via
que avuy lo mall li prepara.

De la vila, en fi, a qui tanta
fama y nom la historia ha dat,

de estimar la llibertat
y la virtut sacrosanta.

D'alí, donchs, com altres mil
de la terra, sentiréu

al crit de ¡Endavant! la ven
de Lo xiulet del carril.

¡SANT JOSEPH!

Sortim avuy perquè es dia
de Sant Joseph, nostre Sani,
ó sino vagin mirant
al peu de cada porta.

Y 'l sant del Benach, Alcalde
d'esta vila: 'l d'en Milà
director del Diari, es clà,
si avuy tot se gasta en valde.

Coroleu, qu'es ja a la trassa
cronista de aquesta vila,
y de metjes una pila,
Ribot, Llombart, Puigdemassa.

Lo tant recombrat fondista
Pepet, lo Nunci Casanovas,
En funcions y En Sugranyas,
l'un y l'altra bon artista.

Campañá, que ja no viu,
Galcerán, jove escriptor.

Per fi, nostre director
En Joseph Verdú y Feliu,

Y fora de aquí, no es farta,
hi ha mes de un Joseph que escriu.

Roca y Roca, Izart, Feliu,
Franquesa, Pons y Gallarsa.

Balari, Argullol, Fiter,
Massanés, Martí y Folguera,

Blanch Romaní, Blanch y Piera,
Codolosa, Masferrer.

Pella, Valls, Serra, Pascual,
Llansarte, Garriga, Arnau,

Carcasó, Oller, Pous, Paleu,
Letamendi, Laribal.

Lo ja mort Clavé, a qui may
ofrídará Catalunya,

y anant a terra mes llunya,
Zorrilla y Echegaray.

ROMANSO DE VILANOVA.—Cada setmana un romanso.
Batxilleria setmanal, enllustrada, que posará de
relleu las bellesas y miserias de Vilanova.

1881.—260 × 175 mm.—4 pp.—Català.

LO XIULET DEL CARRIL.—Periódich en vers. Xiularà
setmanalment lo que li sembli dolent.

1881. 19 març.—320 × 220 mm.—4 pp.—Català.

BOLETÍN DEL ATENEO DE VILLANUEVA Y GELTRÚ.—

Organo oficial de la Asociación.

1882.—320 × 245 mm.—8 pp. i cobertes.—

Mensual.—Castellà.

ECO DE LA EXPOSICIÓN REGIONAL.—Anuncios, noticias

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Informació Social

y reclamamos. No se sirven suscripciones. Se publica los días festivos.

1882.—275 × 175 mm.—4 pp.—Bilingüe.

L'ANGEL DEL CAMPANAR DE VILANOVA I GELTRÚ.—Donará un tom cada setmana y dirá tot lo que vegi, bo i dolent.—Centinella constant de la vila vetllará de dia y de nit des de la torre més alta.—Senyalará'ls mals vents y'ls bons i dirá d'ahont venen y'l mal que poden fer.—Y tota aquesta gresca, en prosa y en vers, ab ninots y tot lo que vulguin, no costará més que 2 quartos per tot arreu.

1883. 12 agost.—438 × 320 mm.—4 pp.—Català.

FRUYTA DEL TEMPS.—Periódich satírich, humorístich, Literari e ilustrat. Donará fruyt cada setmana.

1883.—385 × 285 mm.—4 pp.—Català.

LA LLUMANERA DE VILANOVA I GELTRÚ.—Periódich satírich y no satírich, festiu, humorístih y literari. Per ara sols farà llum una vegada cada mes ó cuan trovi per convenient. Encesa la llumanera, farà llum y no fumera. Y cremará mensualment, lo que li sembli dolent.

1883.—385 × 280 mm.—4 pp.—Català.

EL MENSAJERO DE VILLANUEVA Y GELTRÚ.—Periódico diario de intereses locales, avisos, noticias y decretos.

1883.—385 × 275 mm.—8 pp.—Bilingüe.

EL NUEVO MENSAJERO DE VILLANUEVA Y GELTRÚ.—Periódico político y literario de intereses locales y regionales.

1883.—540 × 385 mm.—4 pp.—Castellà.

LO PAGÉS.—Cada setmana farà un viatge.

1883. 22 setembre.—440 × 320 mm.—4 pp.—Català.

LA RIALLA.

1883.—Català.

EL UNIVERSO.

1883.—Castellà.

BOLETÍN DE LA BIBLIOTECA-MUSEO BALAGUER.—Se publica el dia 26 de cada mes.

1884.—300 × 210 mm.—12 pp.—Castellà.

LO DIDOT.—Cada semana un viatge. Periódich popular, satírich, humorístich y literari.

1884.—380 × 275 mm.—4 pp.—Català.

EL ECO DE LA TRUFA.—Periódico político que apretará. Anárquico socialista | con ínfulas de «Imparcial» | dará leña al progresista | carlista ministerial | y a todo el que se resista.

1884.—390 × 280 mm.—4 pp.—Quinzenal.—Castellà.

LA PUBILLA DE VILANOVA Y GELTRÚ.—Periódich popular, satírich y no satírich. festiu, humorístich y literari. Fará cada setmana una visita | per regalar los fruyts de sa cullita | y donant per tot arreu un paseig | a qui s'ho mereix dará mareig.

1884.—385 × 270 mm.—4 pp.—Català.

LO XERRAPETA.—Periódich que xerrarà y petará sempre que tingui lo pap plé.

1884.—380 × 280 mm.—4 pp. Catalá.

L'ANGELET DEL CAMPANAR.—Periódich per tots los gustos. Enrahonará una vegada la setmana cantant las veritats a tothom.

1885. 8 d'agost.—385 × 275 mm.—4 pp.—Català.

LA CUYNA.—Periódich humorístich. Tindrà foch encès sempre, però se servirán los apats una vegada cada quinze dias (y encara gracies).

1886.—290 × 190 mm.—4 pp.—Quinzenal.—Català.

EL ESCLAVO MODERNO.—Eco de las tres clases de vapor de Villanueva y Geltrú.

1886.—300 × 280 mm.—4 pp.—Setmanal.—Castellà.

EL LÁTIGO.—Periódico de punta y mango. Repartirá latigazos cuando convenga.

1886.—400 × 280 mm.—4 pp.—Castellà.

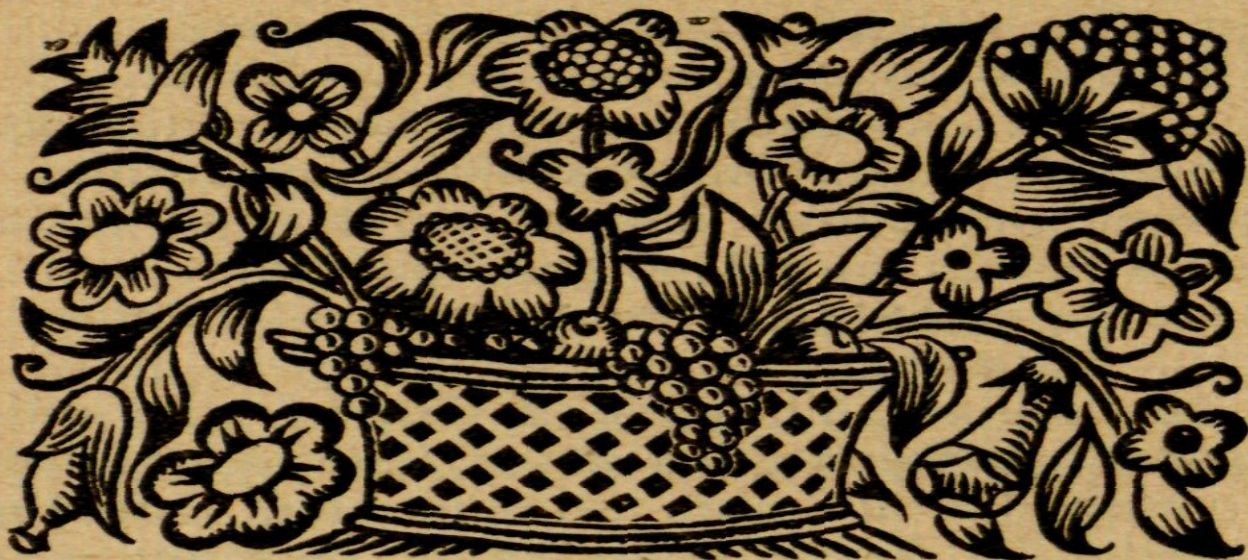
L'ANGELET DEL CAMPANAR.—Periódich per tots los gustos. Epoca 3.^a

1887.—410 × 300 mm.—4 pp.—Català.

(Seguirà).

JOAN TORRENT.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

CONTES VELLs... FORJATS DE NOU

L'ombrel·la perduda

(Acabament)

EREN precisament aquestes preferències que distingien notablement a n'en Julianet del seu company, ço que abrandà considerablement el foc de l'odi i del menyspreu que niava, des de feia qui sap el temps, en el cor d'en Felipó.

Per fi cregué arribada l'ocasió propícia de la venjança.

Era una tarda de darreries de juliol, plena de sol que daurava muntanyes, i prats, i camps, i vinyes... Com acostumava fer gairebé cada dia, Amèlia es disposava a sortir de passeig en companyia d'un bon llibre. Caminava una bona estona, acabant per entregar-se a la lectura quieta i reposada sota un frondós arbre. Després, a posta de sol, tornava a casa.

Aquell dia, però, en ésser al dintell de la porta, es donà compte que s'havia oblidat l'ombrel·la, la qual venia a ésser per ella, durant els dies de fortes calors en què l'astre rei feia de les seves, una companya inseparable de força utilitat.

—Julianet, Julianet! —cridà.

Comparagué, llest com una mustela, en Felipó, tot dient:

—Es al bosc, a fer llenya... Mani'm a mi, si li plau.

Un gest de contrarietat es dibuixà en el rostre de la senyoreta. No obstant, per no desairar tan cruament el minyó, demanà:

—Mira, puja a dalt, entra a la meva cambra on trobaràs, al costat de l'armari mirall, l'ombrella. Porta-me-la. Sabràs trobar-la, veritat?

—Prou...

I se n'anà cuita-corrents, deixant meravellada la seva mestresseta. Tanmateix en cap dels pocs encàrrecs que ella li havia confiat, havia demostrat tanta diligència.

Després d'una llarga estona es presentà amb les mans buides.

—Què has fet? Tant t'ha costat trobar-la? —li preguntà, vivament sorpresa, la senyoreta Amèlia.

—No l'he trobada pas. Per mi que no hi és l'ombrella a la seva habitació. He cercat per tot arreu i no l'he sabut veure enlloc... —respongué en Felipó.

—Sí que és estrany. Potser vaig deixar-me-la al bosc. Però no, recordo perfectament que vaig tornar-la... A veure, pugem tots dos a dalt, tal vegada has mirat a tot arreu menys al lloc on és.

L'ombrella no es trobava, més ben dit, no era a la cambra de la senyoreta, encara que aquesta assegurés haver-la retornat.

Va ésser després de molt cercar quan en Felipó s'atreví a insinuar:

—Qui sap si li han robat!

—Qui vols que me l'hagi pres? A casa tots som de confiança. Més aviat crec haver-la perdut.

—A vegades, senyoreta Amèlia, les aparences enganyen.

—Què vols dir?

—Que no cal fiar-se massa, puix sol passar que aquell al qual hom més confiança té, és precisament el mateix que aprofita la primera ocasió.

Aquestes paraules dites per en Felipó, aparentant una gran tranquil·litat, engendraren la sospita en el pensament de la jove donzelleta.

—Què faries tu si et trobessis en el meu lloc?

—Ui! Això sí que fa de molt mal dir.

—Digues, home, digues, seguiré al peu de la lletra els teus consells.

—De primer, essent com és l'objecte perdut una mica valuós, regiraria tota la casa: cambra per cambra, moble per moble... Després...

—El que després faries ja m'ho diràs una vegada ho haurem remogut tot. Tothom ens ajudarà a cercar: en Ton, la dideta, els mossos... Així acabarem més aviat!

Al cap de breus moments tot el personal de la finca estava assabentat de la pèrdua de l'ombrella i al mateix temps invitat a cercar-la.

Escampats pels quatre costats de l'hisenda, tots cercaven adalerats. Els guiava el desig de complaure a la senyoreta, i això els esperonava a la recerca.

Per fi aparegué l'ombrella, que tots, àdhuc la pròpia Amèlia, consideraven perduda. La trobà un dels mossos en la cambra d'en Julianet, entremig dels matalassos.

Al saber-se la nova, tothom, qui més qui menys, estranyà moltíssim que fos precisament en Julianet l'autor del furt.

Quan en Felipó s'assabentà de la troballa, exclamà, ben satisfet:

—M'ho temia! No podia ésser ningú més que ell!

Aquestes paraules impressionaren vivament a la senyoreta. Per ella en Julianet era del tot innocent. En canvi, hauria assegurat una i mil voltes que l'únic culpable era en Felipó. Però, ¿com provar-ho si no podia?

De cop i volta una idea creuà pel seu cervell.

Una gran rialla, tan estrepitosa com fictícia, brollà dels seus llavis. El riure li privava de parlar. Assossegada ja, pogué dir.

Perdoneu, amics meus, perdoneu la molta feina que la meva poca memòria us ha donat. La veritat és que en Julianet és acusat injustament d'un fet que no ha comès. L'ombrella li vaig donar a guardar. Si s'ha trobat entre els matalassos del seu llit, ha estat, segurament, perquè no tenia altre lloc més segur on guardar-la...

Tot d'una, foll de ràbia, ple de despit, sense saber el que es deia, en Felipó exclamà:

—Mentida tot! Li he posat jo, entre els matalassos!

Un raig de joia i alegria anà a il·luminar, tot de sobte, el rostre de la senyoreta Amèlia. Tanmateix, la mentida dita en defensa d'en Julianet, aconseguí el resultat desitjat.

Fou instantàniament després d'haver-se declarat culpable, quan en Felipó veié clarament l'abast de les seves paraules. Llavors, avergonyit del seu procedir, penedit de la seva conducta, només pensà en fugir. I ho aconseguí. Camins enllà, en recerca de la carretera que menava a ciutat, se'l veié córrer talment com un esperitat.

Per cert, que en un dels camins topà amb en Julianet que, amb el carro carregat de llenya, tornava del bosc.

—Ei! On vas tan corrent, Felipó? —li cridà.

L'altre, per tota contesta, apretà més la marxa.

—Ni mai, home, ni mai! —és digué el bon vailet, tot estirant les regnes del seu carro. I afegí: —De malcarats com tu l'infern n'és ple i enrajolat.

JOSEP M.ª SALAS I JULIÀ.

UNA LOCUCIO POPULAR

—

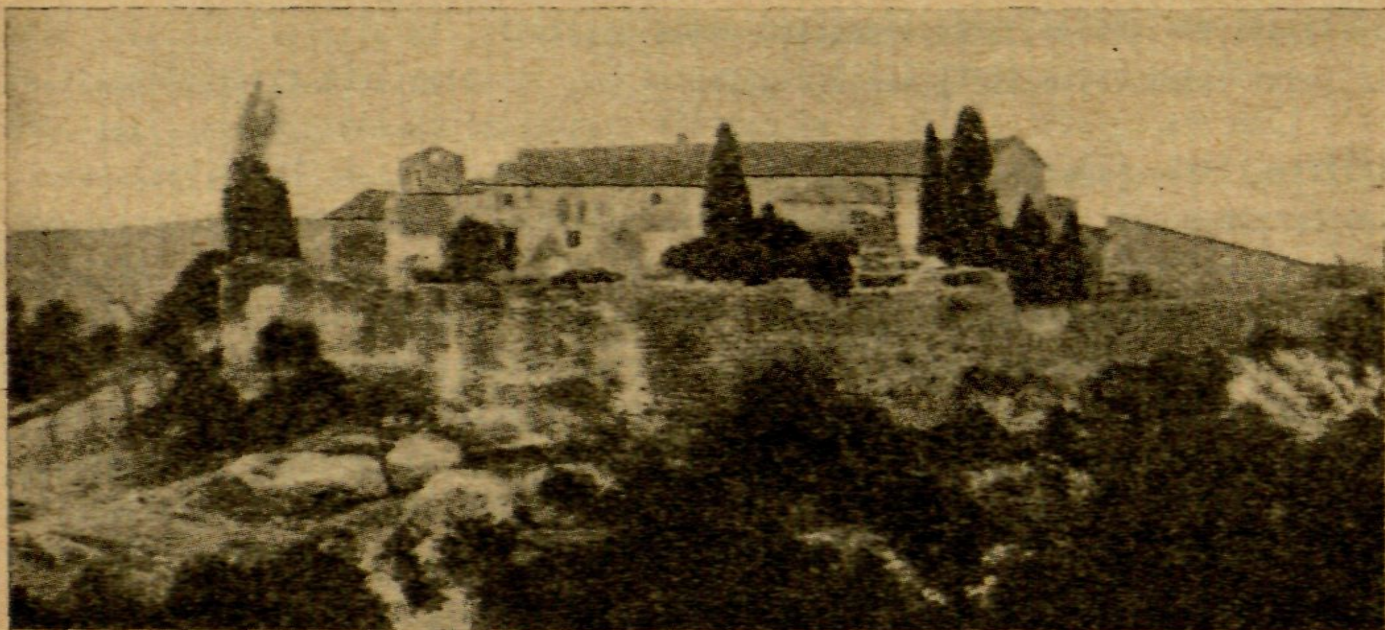
« *Paga, que és gata* »

Al qui perd quan es fa una juguesca, se li diu: *paga, que és gata*.

Un boca-fi sostenia que no menjaria gat per llebre sense conèixer-ho, i havia jugat una quantitat.

Després d'un bon àpat, el nostre home, que entenien en carn, digué: això és gat i no llebre.

Mes tothom es posà a riure, contestant: *paga, que és gata!* I, en efecte, era gata i no gat el que li havien servit.

El Castell de Cabrera

AQUEST castell estava situat a l'extrem del nord-est de la comarca del Penedès, en un turó encimbellat damunt de boscos de roures i pinedes, al peu mateix de la vora dreta del riu Anoia i en una reconada que forma el seu corrent entre els pobles de Capellades i Piera. El seu terror és muntanyós, creuat d'innombrables torrenteres, resultant accidentat i escabrós, el qual confirma el nom de *Capraria* (terra de cabres).

No fou un castell feudal, aquest de Cabrera, sinó més bé un castell de defensa, com pot deduir-se pel lloc estratègic que ocupava; però va ésser un veritable castell, com es pot comprovar per les restes que encara es conserven de la seva primitiva construcció i de les muralles que el cercaven amb els marlets. Sobre les seves runes, es fabricà a son fonament una gran casa de pagès (que reproduïm) que per heretat conserva encara el nom de *castell* de Cabrera.

Al segle xi arriben les noves que hem hagut d'aquest castell, situat a un pla, part damunt de Vallbona, dins l'antiga Sotsvegueria de Piera. En dit temps pertanyia al bisbe de Barcelona, Guislabert, el qual l'heretà dels seus pares, i en l'any 1055 va

vendre'l als vescomtes de Barcelona, Udaltart i Guisla, pel preu de 150 unces d'or. Aquest castell de Cabrera, va passar al comtat de Barcelona, fos per donació o venda, perquè Ramon Berenguer, comte de Barcelona, en novembre del 1139, va cedir al vescomte Reverter el castell de Cabrera i les terres pertanyents al mateix.

Reduïda era la demarcació senyorial del susdit castell: només comprenia el domini dels llocs de Cabrera, Vallbona i Vilanova d'Espoia (ara s'anomena solament Espoia).

No és cosa fàcil donar un estat complert dels senyors del castell de Cabrera, no per manca de diligència en cercar documents, sinó perquè molts d'ells manquen. Malgrat això, direm que va pertànyer, com hem dit, als Vescomtes de Barcelona i després al reial patrimoni, i del qual més tard fou enagenat. S'hi compten les següents famílies:

Guàrdia; en 1139, Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona, enfeudà el castell de Cabrera al venerable Guillem de Guàrdia. (CARRERAS I CANDI, *Argentona Històrica*, pàg. 45).

Mediona; a 21 de març del 1273, el rei Jaume I enfeudà a N'Asbert de Mediona el castell de Cabrera.

Tous; a 21 de març del 1348, Pere de Tous promet al Batlle general pagar 8.100 sous restants dels 9.100 de la composta feta per ells dos, per raó que a dit Tous se li havia transferit el castell de Cabrera.

Cardona; a 6 de juliol del 1413, el rei Ferran I fa remissió del *foriscapio* que li pertany, per raó de la venda del castell de Cabrera, a *Sperandeus Cardona*.

Marcell (a) Camporrells; hem hagut que aquest era senyor del castell de Cabrera, per una nota d'En Joan Ramon de Camporrells, de l'any 1505, on consta que dit Camporrells havia succeït en l'heretat d'En Gabriel Cardona, senyor del castell de Cabrera. Esdevingueren alguns contratemps i en fou usufructuari, Lluís de Boxadors.

Fivaller; a En Boxadors li succeí En Francesc Ramon, i a aquest el seu fill En Francesc Cosme Fivaller, que se sap que en l'any 1585 era senyor del castell de Cabrera.

I per últim, Foxà; qui per més temps i conser-

vant rectament dit nom posseí el castell de Cabrera i a l'ensem la seva jurisdicció senyorial, fou la família Foxà; i quan el castell deixà de pertànyer a aquesta, conservà sols la jurisdicció, la qual durà fins els temps en què foren abolits els senyorius per les Corts espanyoles, a 3 de maig del 1823.

De com la família Foxà, nadiua de la regió empordanesa, vingué a les terres del Penedès, consta al testament de la senyora Joana de Camporrells, que disposà que després de la mort del seu marit passés l'heretat dels Camporrells a En Martí Joan de Foxà, domiciliat a l'Empordà. Dita successió tingué efecte en 1573, en quin any fou adjudicada l'heretat al susdit Martí Joan de Foxà. Probablement, el descendent d'aquest, Joan Francesc de Foxà i de Guiu, ha estat el darrer senyor jurisdiccional del castell de Cabrera, puix no fa esment de cap títol quan, en 1820, junt amb el seu fill N'Antoni, vengué la casa de Capellades a N'Antoni Mora i Ferrer.

Aquí podem dir que acaba la taula dels senyors d'aquest castell.

La família Mora vivia a una casa molt prop del castell i es dedicava al conreu de les terres. Anà prosperant dita família, i una de les hisendes que adquirí, encara que ignorem quan i com, fou el castell de Cabrera. Podria ésser molt bé que succeís a darrers del segle xvii. Però encara que figura el nom dels Mora com a senyors del castell, sembla que no tenien en ell la seva habitual residència.

Hem d'esmentar que les precedents notes són degudes a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, «El castell de Cabrera», per Joan Avinyó, i «Notes històriques», vol. iii, per Josep Mas.

JOSEP ARNAN.

Corranda

Els consells de bona mare
hi ha qui no vol escoltar;
a la curta o a la llarga,
no els deixarà de plorar.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

L'«Arturo», carnisser de Figueres

Es tan popular aquest home a l'Empordà, que supera aquell popularisme dels borregos de Cardedeu, les castanyes de Santa Coloma de Farners i les barretines d'Olot. Són tan pocs els que el desconeixen! L'*Arturo* carnisser, té la seva història plena d'aventures humorístiques, si una de bona, l'altra encara més.

De jovenet no passava cap dissabte que no anés a Perpinyà a fer riure les damiselles de l'altre costat de frontera. Viatjava de franc en tot el trajecte, i, per portar a cap aquesta tasca tan difícil, es caracteritzava de factor de tren; fins i tot s'havia fet fer una gorra de factor. Per Carnaval feia jornal doble, car aprofitava les hores de la mateixa manera que una sargidora aprofita les mitges. Un dia de festa carnavalesca se n'anà a Palafrugell, i tot seguit es dirigí a la sala de ball, la qual estava plena de gom a gom. Es treié una capsa negra en forma de màquina fotogràfica i es col·locà prop l'escenari, i, fent com aquell que és un fotògraf de debò, començà dient a la gent que no es moguéssin. I quan el silenci era absolut, es posà a amonestar a una dona que ensenyava les dents; a una altra que treïés el *biberon* de la criatura; a una altra que es tirés els cabells enlaire... I ell, amb aquell posat tan formal que el feia característic, féu un petit simulacre i digué a la nombrosa concurrència: «Ja esteu... i ara, el que vulgui una «foto» que vingui a donar el seu nom». L'*Arturo* omplí unes quantes planes de paper de noms dels sol·licitants, els quals, malgrat fer uns quants anys, encara esperen les fotos.

Un dia, junt amb tres figuerencs més, anaren a Barcelona, i en ésser en el Passeig de Gràcia, els quatre empordanesos es desferen les faixes, amb les quals envoltaren un arbre dels més grossos. La gent, en veure-ho, s'hi anà agrupant, i entre si es deia: Però què volen fer aquests homes amb llurs faixes? Que es creuen que arrabassaran l'arbre? I l'Arturo, que oí aquestes paraules, els hi contestà: «A l'Empordà ho fem així, tirem els arbres a terra amb les faixes». Encara no havia acabat de dir aquestes paraules, que la policia feia fer rotllo a aquella gran multitud que allí s'havia estacionat. I els quatre empordanesos encara és l'hora que corren.

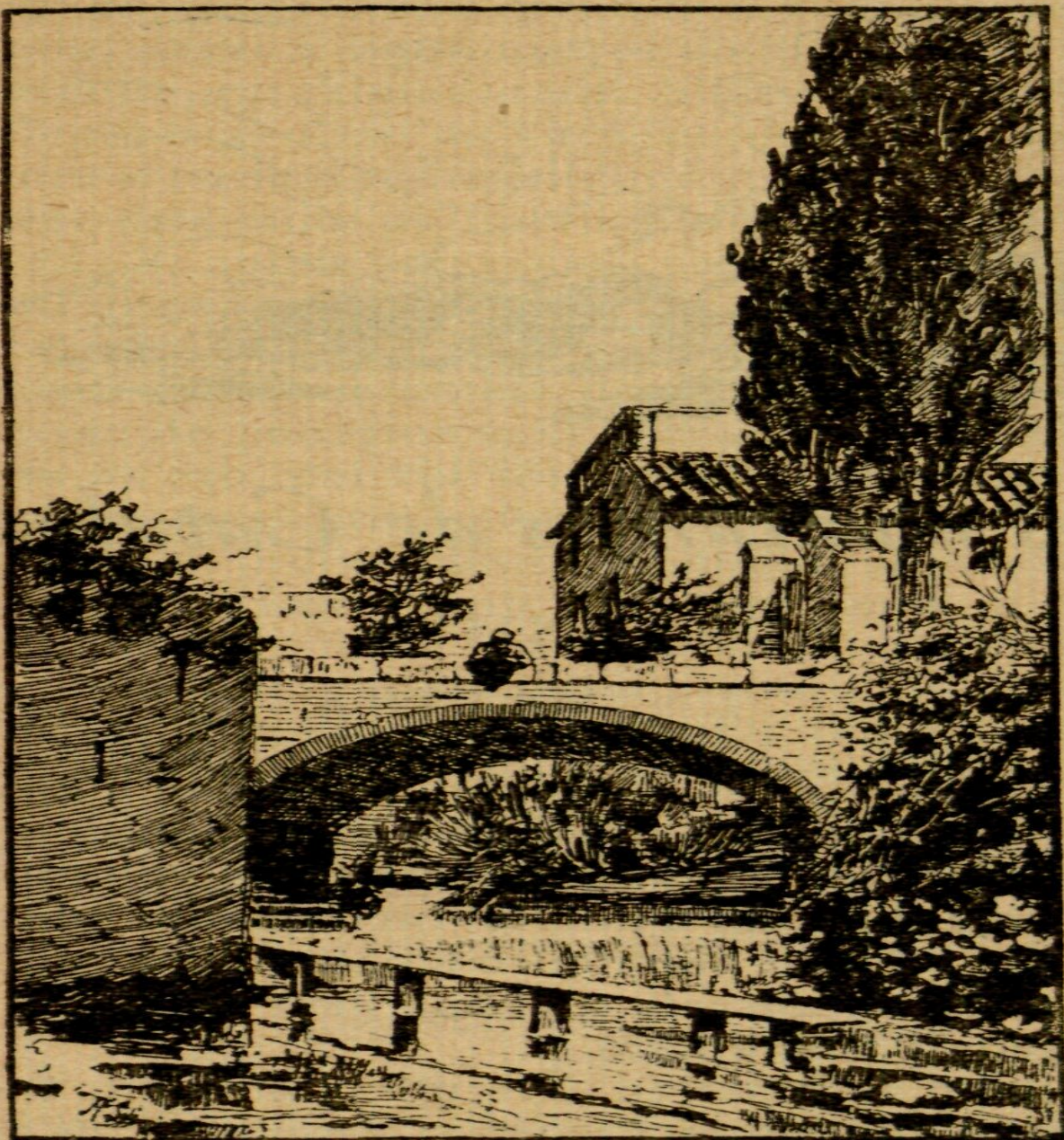
AQUESTA TAMBÉ ÉS BONA

Una colla d'amics quedaren d'acord per anar a fer un dinar, i l'Arturo fou l'encarregat d'organitzar-lo. Anà a casa el fondista i feren tractes, entre els quals hi havia el següent: Que moments abans de servir la crema el fondista avisaria a l'Arturo, i ell entraria a la cuina a passar el dit per damunt de la plata de crema. Llavors l'Arturo preguntaria, en servir-la, per quin motiu i per què la crema era ditada, a la qual cosa el fondista hauria de contestar: En sortir de la cuina un client ha fet un esternut damunt de la plata, i per treure aquella humitat, per tal que no fes mal efecte, jo hi he passat el dit. I tal dit tal fet, vingué l'hora del dinar i l'hora de servir les postres, i l'obra de l'Arturo es portà a terme feliçment, car succeí el que ell desitjava, i era que cap dels assistents al dinar volgués crema, per a menjar-se-la tota ell.

Moltes, però moltes, serien les anècdotes d'aquest home tan popular de l'Empordà, però no cal relatar-les, car serien interminables.

¿Qui és que no coneix a l'Arturo carnisser, aquell home tan popular que volia organitzar una cursa de braus amb ferradures?...

FRANCESC BONAVENTURA VILÀ.

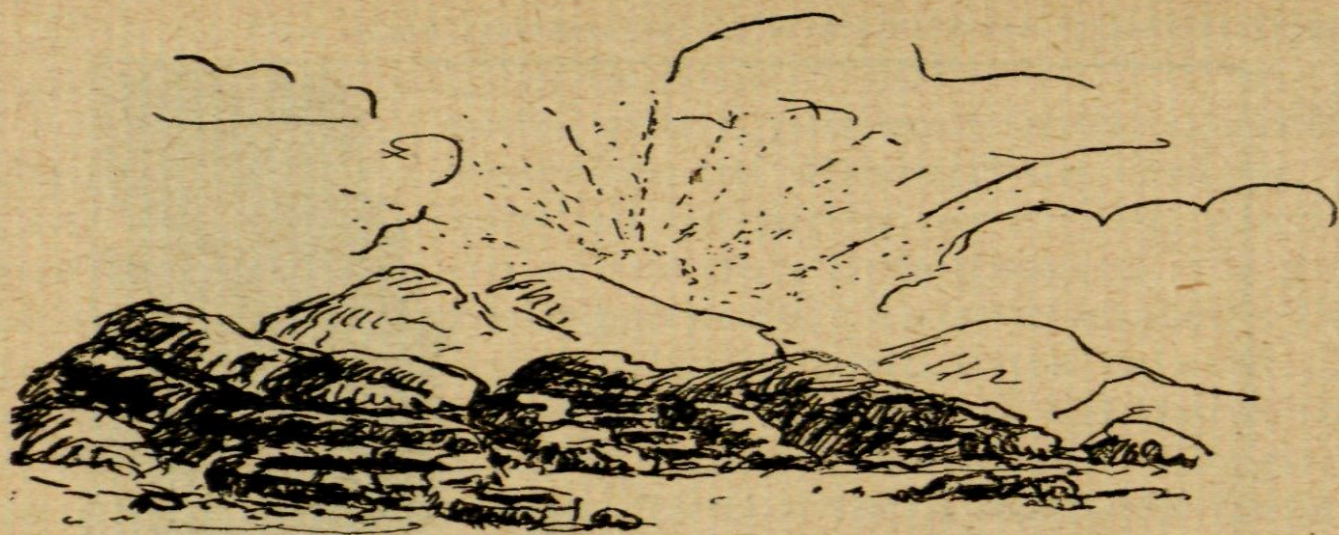
Voltants de Manresa.

AFORISMES I PROVERBIS

Dormir a la palla,
implica viure ignorant d'una cosa.

Cercar una agulla en un paller,
denota que és temps perdut el que s'esmerça en una
empresa.

Del mal pagador,
gra o palla.

Les muntanyes de Catalunya

XXIII

LA MOLINA

ATENENT-NOS al caràcter excursionista d'aquestes descripcions, detallarem un itinerari des de Ribes, deixant els itineraris que s'empren avui dia, per estar mancats d'interès, car solament són interessants pels que practiquen els esports de neu.

Doncs bé, després d'aquest petit preàmbul, comencem la nostra tasca.

Sortim de Ribes en direcció a l'hostal de Planés, pel camí descrit en l'anterior descripció de Puigcerdà.

Un cop a l'hostal esmentat, ens dirigim al poble de Planés, i es baixa fins al fons de la vall del Rigart.

Arribem al peu del riu, i anem seguint la seva vorera esquerra. La nova carretera passa gairebé sempre pel mateix lloc que el camí antic, deixant-lo algunes voltes ensorrat, per a enlairar-se sobre el riu, per tenir una base més segura. Ensems el Rigart és vorejat per prats, clapejats d'arbreda.

Al cap d'una hora escassa d'haver sortit del poble de Planés, passem pel veïnat d'Espinosa, compost tan solament d'unes sis cases, enlairat un xic sobre el curs del riu. En aquest mateix veïnat s'hi troba la casa comunal dels cinc pobles que formen el districte: Toses, Dorria, Fornells, Navà i Planés.

Deixat, ja, aquest indret, es torna a seguir el riu, i al cap de poca estona arribem a Fornells de la Muntanya, situat a 1.300 metres d'altitud, amb uns 170 habitants, aproximadament. S'obre damunt mateix del poble el Clot de Tacó, per on baixa, amagada entre el trencat pedregall, una grossa torrentera, provinent dels cims de Dorria i la Serra del Gorra-blanc. Es una ampla barrancada pedregosa, veritable davassall de pedregam.

Anem remuntant sempre la vorera esquerra del riu. La vall es mostra estreta, dominada per alteroses muntanyes de pendents molt pronunciats. Els bells paisatges al peu del riu són cada vegada més espaiosos, festius, alegres i plens d'una bellesa infinita, que es graven profundament al nostre pensament. Reconades delicioses, amb els arbres mig caiguts sobre el curs del riu, ja són suficients per a excitar qualsevol esperit excursionista, aimant de la més pura bellesa. I creieu-me, només de veure aquests magnífics paisatges, el nostre pit s'eixampla de tal manera, que no ens mouríem d'aquests llocs tan delitosos, prop del joíós curs mansoi del riu, però el desig de completar l'excursió que ha d'anar a les pàgines del nostre setmanari, ens obliga a deixar tan bells indrets.

Travessem el torrent del Palós, que baixa de l'indret de la Creu de Mayans i del Pla de les Salines Toses, que es destaquen enlairats, damunt el curs del riu.

I després de passar per un pintoresc riberal guar-nit d'arbres, arribem a Toses; altre dels pobles que formen el districte, d'uns 350 habitants.

L'aspecte interior és trist i miserable. Però la seva situació és propensa a una bona estació d'estiu i lloc molt a propòsit a l'hivern, per a practicar-hi els esports de neu.

Té estació de ferrocarril a l'altra part del poble. Hi sortim, per davant la Foradada, i travessant la via seguim amunt per la vorera esquerra del Rigart.

I ens dirigim cap a la Collada de Toses, de 1.800 metres d'altitud, oberta en la serra que va del Pla de les Salines, al Puigllançada, en direcció de N.E. a S.O.

Les seves aigües corren al Rigart dret al S.E. i al torrent de La Molina, dret al Segre.

Aquest indret és un bell punt de mira de tota la vall del Rigart i de totes les muntanyes que l'enclouen, i de les més llunyanes que tanquen les conques del Segadell i del Fresser.

Per l'indret oposat, s'albira el Clot de La Molina, els cims d'Alp, i les frontereres muntanyes d'Andorra. Es el límit natural entre la Vall de Ribes i La Cerdanya.

I d'aquí, després d'haver travessat el Coll, baixem sense camí marcat, en vistes de La Molina.

Arribem al punt esmentat, i límit de la nostra excursió, a 1.400 metres d'altitud.

Antigament tenia punt de parada de les diligències que es dirigien a Puigcerdà.

Aquesta vall, La Molina, està voltada i dominada i dominada per altes i properes muntanyes, i sots el punt de vista excursionístic no té res d'interessant; és una vall com qualsevol altra.

Solament hem esmentat aquesta excursió, degut als paisatges deliciosos que s'hi troben, sobretot en el curs del Rigart, que només per això és recomanable portar-la a terme.

Avui dia, La Molina se li ha donat una gran fama, i és per la seva situació típica i adequada per a practicar-hi els esports de neu.

Naturalment que, per practicar-los, no es segueix l'itinerari descrit, ni molt menys, sinó que s'agafa el tren de Puigcerdà, fins a La Molina, i aleshores, de l'estació a les pistes, tan sols hi ha una mitja hora.

La seva situació és un Clot, que vol formar una vall, i és deliciosa pels seus paisatges nevats, amb aquell arbre tan típic d'aquests indrets de neu: el pi avet.

També és deliciosa, per baixar amb els esquís, des de les carenes més altes fins gairebé el fons de la vall, amb suau baixada. Durant la temporada d'hivern, és molt concorreguda pels aficionats als esports de neu, i sovint s'hi organitzen tota mena de curses.

Però, repeteixo, sots el punt d'albir excursionista, és molt pobra.

* * *

La propera descripció serà d'una excursió a Les Nou Creus. — J. NADAL I RIBAS.

Matinada

Les guspires de llum dolça
que s'apaguen una a una.
I l'oreig sobre la molsa
que s'espolsa
la gebre de llum de lluna.

La nit perd son esperit
en onades de llum blava.
I és sols un perfum la nit
que ha fugit
allà on la terra s'acaba.

R. J. SALVIA.

(Del llibre «Cercador de llums»).

QUAN brillaràs de nou, estel radiant
dels dies esvaïts de ma esperança?
Quan la carn serà novament la carn
—ardenta, forta, optimista—.
¿Quan el terror serà absent
del meu esperit malalt,
com ho fou un temps
de pura ingenuïtat?
¿Quan floriràs de nou, estel radiant?
Jo et crido en la nit vasta i basardosa
de l'ànima ferida de terrors,
estel del cor, glòria dels dies
adolescents de ma bonesa.
Estel, estel! Que ara la nit s'aplana
com una febre maligna, insadollable.

J. MARTÍ FARRERES.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

(Del llibre «Les flors absurdes»).

CATALANS NOTABLES

Bartomeu Robert i Iarzábal

AQUEST bon metge i gran polític, si bé no és català de naixença, perquè el dia 19 d'octubre del 1842 obrí els ulls a Tampico (Mèxic), podem i s'ha de considerar com a tal, per la seva actuació a profit de Catalunya, defensant fermament les seves aspiracions autonomistes, el mateix que ho havem fet amb altres personalitats que es troben en idèntica situació.

Fill de pare català (Sitges), va venir de molt petit a Catalunya, a la qual va identificar-se plenament, esdevenint la seva vertadera pàtria.

Estudià la carrera de medicina a Barcelona, on obtingué la llicenciatura en 1864, i el doctorat en 1867.

Guanyà per oposició, en 1870, l'ésser metge major de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona, exercint l'esmentat càrrec durant cinc anys, i des d'aquesta data fins a la seva mort, ocorreguda el 10 d'abril del 1902, fou professor de «Patologia interna» de la Facultat de Barcelona.

Aviat es col·locà a primer lloc entre els metges de Barcelona. Va especialitzar-se en les malalties de l'aparell respiratori. Va intervenir en la majoria de les manifestacions de la ciència mèdica.

Fou dues vegades president de l'Ateneu Barcelonès, i soci de moltes entitats.

Robert, entrà tard en la política, lluitant per la regeneració de Catalunya, destacant-se la seva personalitat.

En 1884 i 1890 l'Ajuntament de Barcelona el tingué per regidor; i en 1898 (15 de novembre) era presentat un missatge a la reina regent d'Espanya en demanda de reformes, intervenint en la seva redacció, com a president de la Societat Econòmica Barcelonessa d'Amics del País, en el qual va significar-se per les seves tendències descentralitzadores.

El ministeri presidit per Silvela el va nomenar alcalde de Barcelona, dimitint algun temps després, degut al conflicte de caràcter econòmic, conegut per «el tancament de caixes». Aquest gest li donà una forta popularitat, essent elegit senador per les Societats Econòmiques d'Amics del País.

En les famoses eleccions de diputats a Corts de l'any 1901, sortí elegit per Barcelona, el primer, amb altres tres, que ostentà el caràcter de regionalista, política que defensà al Parlament amb tanta eloqüència com valentia. Robert va aconseguir que no fossin considerats com atemptatoris a la integritat d'Espanya, els principis per ell exposats. Aquesta brillant actuació el va convertir en l'home més popular de Catalunya.

L'excés de treball professional, junt amb la seva actuació política i social, va malmetre la seva salut.

El dia 10 d'abril del 1902, assistí a un banquet,

invitat pels facultatius del cos mèdic municipal de Barcelona, i mentre dirigia la paraula als seus bons amics, morí sobtadament, víctima d'una angina de pit.

La notícia de la seva mort fou molt sentida a tot Catalunya, essent en gran nombre les poblacions que donaren el seu nom als seus principals carrers i places. Barcelona, Camprodon i Sitges, li tenen aixecat un monument; el primer és de l'any 1910; fou ideat per l'arquitecte Domènech i Montaner, però a poc de començades les obres, aquest deixà d'intervenir en elles i des d'aquest moment varen ésser continuades sota la direcció de l'autor de la part escultòrica, el reputat artista Josep Llimona.

Va escriure vàries obres, principalment sobre medicina.

MIQUEL FORTUNY.

L'Avia, tipus de nostra terra.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA

19141 — IMP. ALTÉS. - BARCELONA.